

Таблиця

**Рівень бідності (РБ) і чисельність бідного населення (ЧБН)
у світі протягом 1970–2000 рр.**

Рік	Критерій бідності							
	1 дол. США на день		1,5 дол. США на день		2 дол. США на день		3 дол. США на день	
	РБ, %	ЧБН, млн осіб	РБ, %	ЧБН, млн осіб	РБ, %	ЧБН, млн осіб	РБ, %	ЧБН, млн осіб
1970	15,4	533,9	20,2	699,9	29,6	1028,5	46,6	1616,8
1975	14,0	536,4	18,5	708,8	27,5	1052,8	44,2	1691,2
1980	11,9	498,0	15,9	665,8	24,2	1008,8	40,3	1681,7
1985	8,8	399,5	12,1	548,5	19,3	874,1	34,7	1575,4
1990	7,3	362,9	10,0	495,2	16,2	798,9	30,7	1517,8
1995	6,2	327,9	8,0	424,6	12,6	671,1	25,0	1327,6
2000	5,7	321,5	7,0	398,4	10,6	600,3	21,1	1197,1
зміна протягом періоду	-0,097	-212,3	-0,131	-301,5	-190	-428,3	-0,254	-419,7

ечностей, що призводить до гальмування глобального економічного розвитку. Але разом з тим, глобалізація відкриває перед найменш розвинутими країнами широкі можливості розв'язувати за підтримки міжнародної спільноти найгостріші соціальні проблеми.

ЛІТЕРАТУРА

1. Колот А. М. Генезис соціальної політики під впливом глобалізації та лібералізації економічних відносин / Колот А. М. // Україна: аспекти праці. – 2008. – № 1. – С. 5.
2. На пути к Целям развития тысячелетия

есть успехи, но миллионы никак не могут вырваться из нищеты [Электронный ресурс].

– Режим доступа :

<http://www.un.org/russian/news/fullstorynews.asp?news.ID=15894>. – Название с экрана.

3. Столярчук Я. М. Глобальні асиметрії економічного розвитку : монографія / Я. М. Столярчук. – К. : КНЕУ, 2009. – 302 с.
4. Human Development Report 2007/2008. Fighting Climate Change: Human Solidarity in a Divided World. – New York : UNDP ; Oxford : Oxford University Press, 2007. – P. 277–280.
5. World Development Report 2009. Reshaping Economic Geography: The World Bank, 2009. – 353 p.

УДК 620.9+621.6.02(477.83)

АНАЛІЗУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ГТС УКРАЇНИ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЗБЕРЕЖЕННЯ ЕНЕРГОРЕСУРСІВ (НА ПРИКЛАДІ УМГ «ЛЬВІВТРАНСГАЗ»)

Л. І. Чернобай, кандидат економічних наук;

А. В. Плоска

УМГ «Львівтрансгаз» є структурним підрозділом ДК «Укртрансгаз» – ключовим постачальником і транспортером природного газу в Україні. Мешканці десяти країн Цен-

тральної та Західної Європи і семи областей Заходу України щоденно отримують блакитне паливо завдяки наполегливій і самовідданій праці компанії. Оскільки газова промисло-

вість, як і її транспортна підгалузь, є одним із найбільш енергоємних виробництв, то постає проблема енергозбереження ресурсів.

Основний внесок у дослідження проблем енергозбереження природних ресурсів зробили праці вітчизняних і зарубіжних спеціалістів, таких як: А. Алмейди, Г. Бабієва, С. Бевза, В. Бодрова, С. Денисюка, Г. Дзяни, В. Жовтянського, І.Заремби, М. Ковалка, М. Кулика, О. Єрохіна, Б. Лапунша, В. Микитенко, А. Праховника, М. Рапцуна, І. Розпутенка, Ю. Синяка, Г. Ситника, О. Суходолі, А. Шидловського та ін.

До цілей статті віднесено виявлення можливостей для УМГ «Львівтрансгаз» від упровадження заходів з енергозбереження ресурсів. Завдання статті включають:

- аналізування стану ГТС України;
- дослідження особливостей діяльності УМГ «Львівтрансгаз»;

• розрахунок показників економічного ефекту від упровадження заходів з енергозбереження.

ГТС України складається з 39,8 тис. км газопроводів з компресорними станціями, 13 підземних сховищ газу (ПСГ), мережі газорозподільних (ГРС) і газовимірвальних станцій (ГВС). Дочірня компанія Національної акціонерної компанії «Нафтогаз України» – ДК «Укртрансгаз» – є основним оператором газотранспортної системи (38,6 тис. км газопроводів і 12 підземних сховищ газу) [1].

Основними транзитними напрямками газотранспортної системи України є і залишаються магістральні газопроводи «Союз», Уренгой – Помари – Ужгород, «Прогрес» і система газопроводів Слєць – Кременчук – Ананьїв – Ізмаїл.

Транзит природного газу територією України наведено на рис. 1.

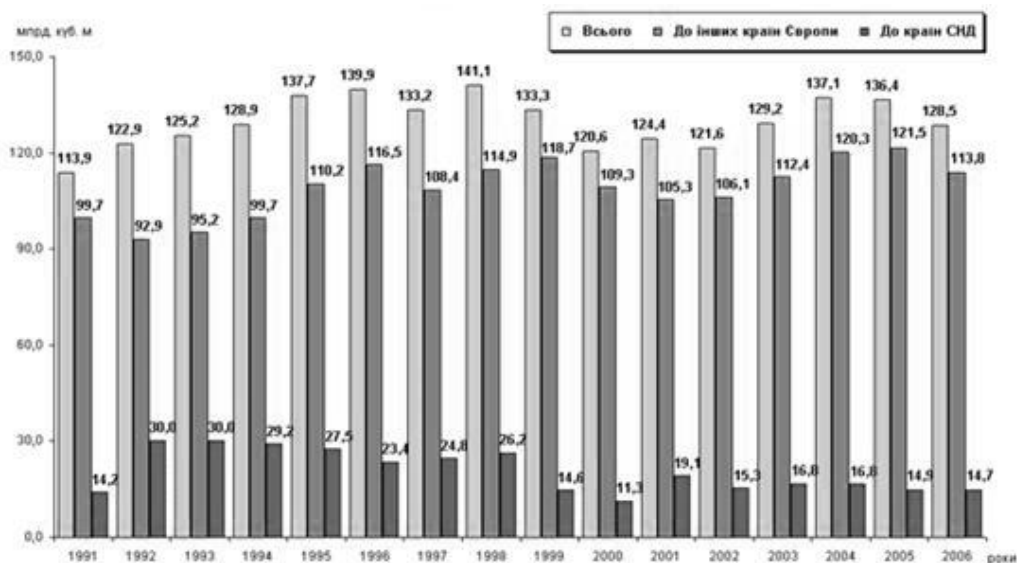

Рис. 1. Обсяги транзиту природного газу України за 1991–2011 рр. (млрд м³)

Вітчизняні підземні сховища газу (ПСГ) відіграють важливу роль у забезпеченні надійності енергозабезпечення європейських споживачів та споживачів з країн СНД. Для надійного постачання природного газу використовується щорічно близько 15 млрд м³ активного газу підземних сховищ. Це підтверджує наявність значного резерву активних потужностей ПСГ, які знаходяться в безпосеред-

ній близькості від вітчизняних споживачів і споживачів-імпортерів [2].

Основним гравцем на ринку постачання та транспортування природного газу в Україні виступає ДК «Укртрансгаз», показники діяльності якого наведено в табл. 1.

Тенденція до зниження обсягів споживання природного газу на виробничо-технологічні потреби спостерігається і на сьогодні. Робота газотранспортної системи (ГТС) ДК «Укр-

Таблиця 1

Показники діяльності ДК «Укртрансгаз» за 2006–2011 рр.

Показник діяльності, млрд м ³	Рік					
	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Обсяг транспортованого газу	195,6	180,9	181,1	137,5	148,5	151,8
Обсяг газу для виробничо-технологічних потреб	6,0	5,1	5,2	3,7	3,3	3,3
Закачування газу в ПСГ	17,7	17,8	15,7	10,6	13,1	10,6
Відбір газу з ПСГ	15,1	13,2	11,9	14,3	14,4	15,8
Обсяг товарного газу, в тому числі:	193,0	176,2	177,1	141,1	149,9	156,9
1. Транспортування газу для споживачів України	63,2	60,1	56,5	44,5	50,4	51,7
2. Транзит газу через територію України, всього	128,5	115,2	119,6	95,8	98,6	104,2
- в країні Західної Європи, всього	113,8	112,1	116,9	92,8	95,4	101,0
- в країні СНД, всього	14,7	3,1	2,7	2,9	3,2	3,0

трансгаз» в I півріччі 2012 р. порівняно з I півріччям 2011 р. у частині енергоспоживання характеризується зниженням на 900,9 млн м³.

Окрім транзиту імпортованого газу, Україна володіє власними запасами. На сьогоднішні потенційні ресурси природного газу України становлять 5,4 трлн м³, газового конденсату – понад 400 млн т, нафти – 850 млн т.

Суттєві, на перший погляд, запаси та транзитні можливості не зменшують проблеми обмеженості запасів енергетичних ресурсів, що сьогодні є пріоритетом людської діяльності світового рівня. Споживання енергетичних ресурсів є однією з основних статей витрат УМГ «Львівтрансгаз», тому компанія прикладає максимум зусиль для зменшення енергоємності з надання послуг з транзиту природного газу. З 2001 р. в УМГ «Львівтрансгаз» активно розвивається напрям енергозбереження, результатом якого є такі показники:

- питома витрата енергоресурсів на транспортування 1 тис. м³ на 100 км знизилася з 29,74 кг умовного палива/млн м³ (2005 р.) до 25,70 кг умовного палива/млн м³ (2011 р.), тобто на 13,6 %;

- обсяги витрат під час транспортування газу знизились з 1303,5 млн м³ (2005 р.) до 760,9 млн м³ (2011 р.), тобто на 41,6 %, при цьому надходження до УМГ «Львівтрансгаз» скоротилось з 206,8 млрд м³ (2005 р.) до 171 млрд м³ (2011 р.), тобто на 17,3 %;

- сформовано нормативно-методичну базу з питань енергозбереження і з планування та обліку витрат енергоресурсів.

В УМГ «Львівтрансгаз» експлуатуються потужні енергетичні установки – газоперекачувальні агрегати. Надійну роботу газотранспортної системи забезпечують 11 компресорних станцій, на яких встановлено 146 газоперекачувальних агрегатів, загальною потужністю 830 тис. кВт.

Управління експлуатує майже 5,5 тис. км газопроводів, за допомогою яких забезпечує і безперервний транзит російського газу в Європу, і транспортування та подачу газу споживачам регіону.

Незважаючи на тривалий період експлуатації, спеціалісти управління забезпечили працездатність і надійність лінійної частини газопроводів і газорозподільних станцій при їх високій техногенній і екологічній безпеці.

Треба зазначити, що УМГ «Львівтрансгаз» є одним із найстаріших газотранспортних підприємств України, яке експлуатує ділянки газопроводів, побудованих ще у післявоєнні роки минулого століття. З рис. 2 видно, що термін експлуатації 47 % газопроводів, що експлуатуються в УМГ «Львівтрансгаз», становить більше 25 років.

Основним енергоресурсом, який використовує у своїй діяльності УМГ «Львівтрансгаз», є природний газ. Якщо проаналізувати статті витрат природного газу на виробничо-технологічні потреби в ДК «Укртрансгаз» і її

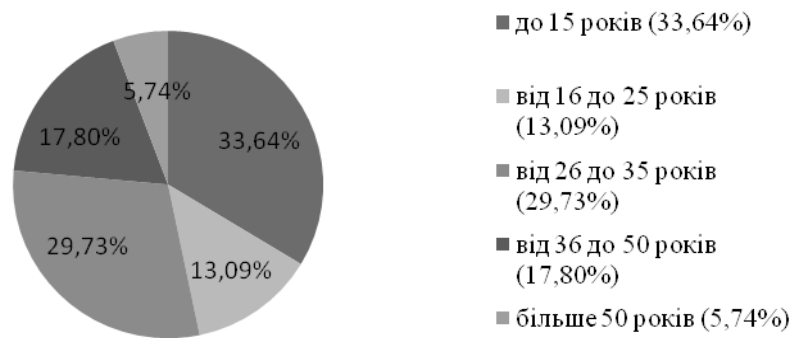

Рис. 2. Вікова діаграма обладнання, яке експлуатується в УМГ «Львівтрансгаз»

філіях, то основна частка припадає на паливний газ УМГ «Львівтрансгаз» (95 % у виробничому секторі).

Великий активний об'єм ПСГ у Західному регіоні України, здатність заповнення та широкий діапазон можливостей відбирання з нього природного газу, забезпечує надзвичайну маневреність потоками газу, оптимізацію

режимів роботи окремих сховищ, створення необхідних оперативних і стратегічних резервів газу, що є важливим в умовах ринкових відносин [3].

Результати аналізування витрат на паливні ресурси УМГ «Львівтрансгазу» наведено в табл. 2.

Таблиця 2

Витрати паливних ресурсів УМГ «Львівтрансгаз»

№ з/п	Статті витрат паливних ресурсів	6 місяців 2011 р.	6 місяців 2012 р.	±	Скоротилось на, %
1	Виробничо-технічні потреби, в тому числі:	2055,5	1154,6	-900,9	43,8
1.1	- «розбаланси»	266,5	92,4	-174,1	65,3
1.2	- витрати на функціонування ГТС	1789,0	1062,5	-726,5	40,6
1.2.1	- в тому числі паливний газ	1642,3	931,4	-710,9	43,3
2	Надходження до ГТС	84311	69047	-15264	18,1

Цих результатів вдалося досягти завдяки ефективним діям і системній роботі, спрямованих на енергозбереження і скорочення витрат на виробничо-технічні потреби, а саме:

- зниженню «розбалансів» на 174 млн м³ за рахунок підвищення дисципліни з контролю відпуску газу на газорозподільних станціях (ГРС) і газу, що використовується на технологічні потреби, а також застосування мобільних лабораторій для своєчасного виявлення витоків і їх усунення (на 42 % зменшився обсяг розбалансів при транспортуванні природного газу з 1,3 млрд м³ (в 2005 р.) до 0,8 млрд м³ (2011 р.). Економічний ефект становитиме 2418,6 млн грн;

- системній роботі з виконання модернізації та капітального ремонту лінійної час-

тини, газоперекачувального обладнання та підвищення його ККД, а також оптимізації транзитних потоків газу шляхом ефективного використання транспортних маршрутів, усе це дало можливість заощадити близько 327 млн м³ природного газу (використання електроприводних газоперекачувальних агрегатів (ЕГПА), на їх роботу було витрачено 332 млн грн, економічний ефект від використання становив 249 млн грн. Економічний ефект від використання ЕГПА досягається за рахунок використання у виробничому процесі транспортування газу дешевшої електроенергії вітчизняного виробництва замість дорогого блакитного палива, що імпортується);

- скороченню надходження газу в газотранспортну систему України, що дало зни-

ження споживання близько 400 млн м³ паливно-енергетичних ресурсів. Економічний ефект становить 5560 млн грн.

З метою економії енергетичних ресурсів УМГ «Львівтрансгаз» з 2005 р. проводить політику енергозбереження, яка дала можливість зменшити питому витрату енергоресурсів на транспортування 1 тис. м³ на 100 км з 29,74 кг умовного палива (у 2005 р.) до 25,70 кг умовного палива, тобто на 14 % [5].

У результаті отриманих ефектів від впровадження заходів з енергозбереження в УМГ «Львівтрансгаз» вдалось зберегти 8227,6 млн грн.

Позитивні результати в області енергозбереження в УМГ «Львівтрансгаз» досягнуто за рахунок конкретних заходів, передумовами до яких були:

- розробка нормативно-методичної бази з питань енергозбереження, планування та обліку витрат енергоресурсів;
- створення мобільних лабораторій з виявлення та усунення витоків природного газу;
- оснащення об'єктів газотранспортної системи діагностичним обладнанням.

Таким чином, формування програм стратегічного розвитку (наприклад, «Стратегія розвитку на 2012–2014 рр.», розроблена УМГ «Львівтрансгаз») забезпечує визначення стратегічної мети, стратегічних цілей і завдань за

всіма напрямками діяльності підприємства, що реалізуються через конкретні управлінські рішення, та впливає на досягнення ключових показників діяльності підприємства.

ЛІТЕРАТУРА

1. Енергетична стратегія України на період до 2030 року [Електронний ресурс]: схвалено розпорядженням Кабміну України від 15 берез. 2006 р. № 145-р. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/signal/kr06145a.doc>. – Назва з екрана.
2. Перфілосо О. Є. Проблеми та перспективи відродження вітчизняної електроенергетики в контексті реалізації «Енергетичної стратегії України на період до 2030 року» / Перфілосо О. Є. // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – № 11. – С. 30–39.
3. Кравченко Т. Сучасний стан і перспективи розвитку енергетичної галузі України / Кравченко Т. // Економіст. – 2008. – № 6. – С. 32–37.
4. Бондарчук В. В. Енергозбереження – основна стратегія розвитку теплоелектроцентралей України / Бондарчук В. В. // Економіка та держава. – 2009. – № 6. – С. 56–65.
5. Срібнюк С. М. Ефективність впровадження заходів по економії енергоресурсів на підприємствах водопровідно-каналізаційного господарства / Срібнюк С. М. // Економіка та держава. – 2008. – № 9. – С. 79–81.

УДК 332.1:338.483.1

АКТИВІЗАЦІЯ ВНУТРІШНЬОГО ПОТЕНЦІАЛУ ТУРИСТСЬКО-РЕКРЕАЦІЙНОЇ ДЕСТИНАЦІЇ В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ

С. М. Вязовик, кандидат економічних наук

Наслідки затяжної світової фінансової кризи актуалізують питання про перспективи розвитку рекреації в окремих регіонах. Оскільки подорожі – далеко не перша потреба людини, значить, і відмовитися від них не так уже й складно. На випадок грошового краху, наявні накопичення усі намагаються вкладати в

товари, які не втратять своїєї цінності. Також в умовах кризи зростає безробіття, що зовсім залишає без доходів частину населення і унеможливує оплату їх відпочинку. При цьому наслідки впливу кризи можуть торкнутися і ділового туризму, оскільки ділові поїздки пов'язані з участю або відвіданням спеціалізо-